ko, quæ ostendebant. Impenetrabiles quoq; se uulneribus, non tamen ualidis ictibus, præbebant: quòd etiam quidam amicus noster persuadere conabatur: ut hebetari acies posset, telorum ictus non posset: quòd etiam per maria sine naue, ossibus innixi, ambularent: demum quòd obcæcare possent & homines, ne domum aut iter agnoscerẽt. Ausi quoq; sunt addere de quodam Gilberto, qui in insula lacus Veter Ostrogotorum detinetur. Adeò ille impudentia hæc ausus est scribere, longinquitatis securitate.

ARS MAGICA ARTEFII, ET MIHINII. CAPVT XC.

NEMO me existimet hæc scribere, at quòd uera talia fore putem, aut quòd res falsas ad historiam pertinere arbitrer: sed ut quilibet intelligat, quibus rebus uana gentilitas fidem habuit: qua amentia Reges, principesq; ad dæmonum cultum transierint: quam ob causam corrupti mores, insana libidine ea cognoscendi faciendiũe quæ in sola Dei potestate fuerint: & ne quidquam tam fallaci sycophantiæ deesset, ornatis ac pijs uerbis ex composito rem pertractant: quasi aliquid quod aut uerum sit, aut uerum esse possit, aut ueritatis speciem habeat. Itaque depulsis ostentis, simulacris, fictis miraculis præstigijs, ueneficijs, lamijs, magia, præcantationibusq;, ad sanam domini Dei nostri doctrinam cõuertimini: nihil in his uanitatibus fidei habentes, quæ cum hoc quod falsæ sunt omnes, & hominem à ratione recta, uero q; Dei cultu separant, infortunijs etiã plurimis grauissimè onerant, ipsumq;

pauperem ac deiectum reddat, ac plurimum ad turpem finem eum perducunt. Itaq; magicæ stultitiæ maximi in ea arte, Artefij subijciantur placita, ut nõ solũm dolosos, sed etiam mente captos magos fuisse dijudices. Huius igitur proposita fuerunt octo, quæ omnem felicitatem pollicẽtur. Ea breuibus uerbis proponam.

Primũm.

Docet characteres planetarum, annulorum & sigillorum.

Secundum.

Motus auium quid significent.

Tertium.

Voces earum ac animalium interpretari, ac fortes proijcere.

Quartum.

Docet uirtutes herbarum.

Quintum.

Lapidem philosophorum.

Sextum.

Docet scire præterita, præsentia & futura, per tria nasa.

Septimum.

Demonstrat experimenta propria, tum faciendi, tum cognoscendi.

Octauum.

Declarat uirtutem producendi uitam ad multa secula.

¶ Primũm.

CHARACTERES igitur Planetarum sic scribit:

Sol.

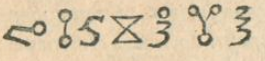

Luna.

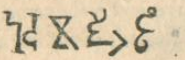

Mars.

Mars.

Mercurius.

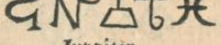

Iuppiter.

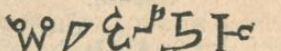

Venus.

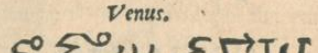

Saturnus.

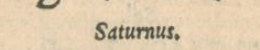

ANNVLOS *uerò sic:*

Sol.

Luna.

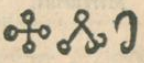

Mars.

Mercurius.

Iuppiter.

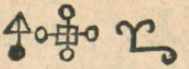

Venus.

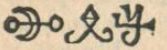

Saturnus.

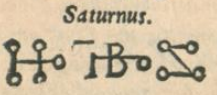

SIGILLA *autem sic:*

Sol.

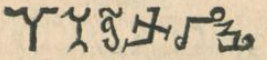

Luna.

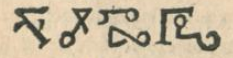

Mars.

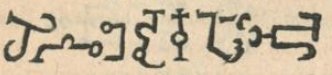

Mercurius.

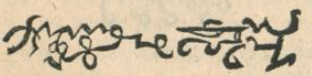

Iuppiter.

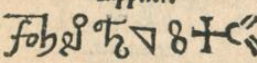

Venus.

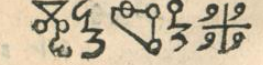

Saturn

Saturnus.

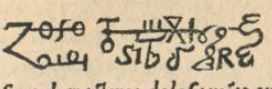

Hi igitur sunt characteres, dolosa mēte excogitati: quo rum uirtutem nullam esse, certum est. Nam quid his characteribus cum planetis ipsis rotundis cōmune est? At ne nomina putes aut Arabica, aut Chaldæa, aut Hebræa, aut Græca: quòd si etiam forent, quid plus eis uirtutis esset quā Latinis? Igitur figmenta mera esse oportet, nulliusq; uirtutis. Quòd si contendas habere, non nisi pacto dæmonum esse potest? Nam quis talia potuit inuenire, nisi dæmonum persuasionibus? At iam dæmones nihil docere, certum est: quod in tractatione propria inferius demonstrabitur. At dicent, Formæ sunt in nona sphæra, quæ in India uidentur? Ita enim malus ille Apponensis finxit Sed concedatur: quis sanè postmodum docuit hunc characterem Solis esse, illum Saturni? Quapropter ex hoc clarè liquet, deridentium hominum hæc pura fuisse commenta.

Secundùm. Deinde motus auium sic descripsit, dicens: si cornix ante te uolat, significat tempus futurum: si à latere dextro, præsens: si post terga, præteritum, malum semper: si à sinistro, malum, quod tamen auerti poterit bono consilio: si supra te, mortem proximam, & hoc si crocitauerit: nam taciturna nihil horum ostendit. Si autem incipiat uolare è loco alto ad inferius & quiescat, nō tempus, sed personam indicat. Si igitur ante te quiescat, breui recōciliabūtur tibi inimici sui: si supra te descendens uolauerit, erit supra inimicos tuos autoritas tua: si quieuerit in alto, tunc eleuabuntur ipsi contra te: si ibi se firmauerit, eris in eorum potestate: si non quieuerit, locum descensus considera: nam si ante

te, bonum pro te: si uerò aduersum te, bonum pro tuis inimicis: si uerò his peractis, à latere dextro sedeat, lætatur de socia decepta, & nihil ad te: similiter si à sinistro, nam significat mortem proximam eius qui tecum est: quòd si solus sis, sibi ipsi auis mortem pronuntiat. Caue autem, ne uel ob cibum, uel pulsa ab aliquo hæc faciat: nam sic, nihil demonstratur.

Deinde capit duos lapides quadratos in formam aleæ, & in altero eorum ponit aliquid smaragdi, & radicis artemisiæ, & mandragoræ, & inaurauit ipsum, & signauit in sex eius faciebus A B C D E F, unamquanq; seiunctam ab alia, ut in prima facie A: in secunda, B: & in unaquaq; hoc signum X: & appellauit hunc, primùm calculum: in secundo autem signauit 1.2.3.4.5.6. sicut in aleis, sed ponit numerum pro punctis: & similiter illum characterem, & appellauit secundum. Deinde dixit, considera cogitationem tuam, & iter tuum, & similiter auis qualitatem, & quòd non crocitat, nec garrit propter aliquem, & iactabis sortes, uidelicet supradictos calculos, & secundũ unumquodq; genus obserua quædã propria: nã cũ uox sit ex aëre ab aëre etiam excipitur eius proprietas: calculi autem iactantur in aëre, igitur à calculis demonstratur. Ponit igitur primò signum marinum, secundò uiperam, deinde quædam animalia incognita, pòst gryphonem, cuius uocem plumbo aqua pleno iubet excipi aure superposito: pòst cornices, in quibus picem iubet lapillis adijci: pòst cignos, in quibus teram lapillis iubet addi, in pauone sapphirum in ore teneri, in anseribus domesticis radicem herbæ trinitatis, in sylue stribus radicem adijcit herbæ habentis folia quatuor, in passeribus radicem habentis folia uiginti: adijcies calculis, & annulum habebis ferreum in digito annulari: pro canibus an-

bus annulum argenteum minimo digito impone, & radicem herbæ eis propriæ calculis adde. Exposuit autem sortes tribus modis.

Primus, ut intelligatur uox, ut in pauone, & gryphone.

Secundus, ut una auis de grege operetur similitudinem significati, ut si loquantur de submersione, una auis merget se in aquam, & hic modus est auium gregatim uolantium, ut passerum & coturnicum.

Tertius modus est, ut calculorum sors exponatur, pro ut infrà:

A 1 De discordia futura.
A 2 De proximo igne.
A 3 De pace.
A 4 De bello proximo.
A 5 De se loquitur mœrens.
A 6 De mortalitate hominum.
B 1 De aspera hyeme.
B 2 De ecclesiastica discordia.
B 3 De rusticorum morte.
B 4 De te loquitur irato.
B 5 De rege mortuo.
B 6 De interfectione principis.
C 1 De aquarum inundatione.
C 2 De mala fera.
C 3 De apostolica morte.
C 4 De se quòd morietur citò,
C 5 De hyeme infirma.
C 6 De nauium periclitatione.
D 1 De magnis tempestatibus.
D 2 De uictoria Saracenorum.
D 3 De uictoria contra infideles.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-30760-p1147-3 DFG

D 4 De discordia regis cum pontifice.
D 5 De interfectione Christianorum.
D 6 De destructione locorum.
E 1 De proxima morte eius qui iactat.
E 2 De amittendis pennis suis.
E 3 De perditione uinearum.
E 4 De uento generali.
E 5 De interfectione nautæ.
E 6 De peste in porcis.
F 1 De equorum mortalitate.
F 2 De graui ciuitatum persecutione.
F 3 De captiuitate castrorum.
F 4 De morte sacerdotum.
F 5 De puniendo fure.
F 6 De morte animalis loquentis.

Et horum omnium euẽtuum dicit, tempus infrà annum terminari. Alium modum dixit cognoscendi uolucrum uoces: & dixit, pone aliquid ex radice mandragoræ, & piretrũ in ambas aures, & habeas in annulari sinistræ manus annulum ferreum cum gemma, ex pice & folium pini in ore, & uirgam ferream cum aculeo aureo in dextra, cùm quo pungat folium quod in ore habet cùm uocem auis audit, & subitò intelliget. Pòst dixit de herbis rem sanè ridiculam & iocosam, & est, Computa omnes dies à principio infirmitatis cuius uis, & radicem habentis tot folia, siue à natura, siue à casu, annecte patiẽti, & curabitur: si uerò herbam non inueneris tot folia habentem, aggrega radices herbarum plurium, quarum folia ad unguem impleant numerum dierum ægritudinis, & annecte patienti. Post hæc docuit, lapidem philosophorum ad aurum faciendum sic, ut non sit combustibilis, nec compositus ex combustibilibus, cuius ope

ratio

ratio est facilis, si alta ascendere poteris. Accipies enim leonem uiridem, fumum album, & aquam fœtidam, deinde solue, fac calcem, fige, liqua, sublima, donec seruus rubicundus fuerit cum candida uxore, nam cùm calx facta albescit, cùm sublimatum euolat, opus perfectum est. Postmodum docet præterita, præsentia, & futura, dicens primò sic: In Dei beneficijs acquirendis, omnes secundum quod bonum est, aut malum, à secreto eius ortum habent: qui licet diuersis temporibus diuersa distribuat, omnia tamen patitur æqualiter, licet homini aliter uideatur: de cunctis igitur tam bonis quàm malis, gratias ei agere tenemur. Postea subiungit, Mundus secundus à primo cognoscitur, quia quod infra spatium suum operatur medietas, illud idem infra minoris spatij metam operatur æqualitas. Postmodum dixit, numerus uniuscuiusque à se ipso habetur, nam cùm homo oritur, illo temporis momento elementa permiscentur, communicantia omnibus reliquis partibus elementorum usq; ad cœlum, unde cũctorum fit particeps. Hæc tria certè præcepta, inter tot uanitates admirabilia sunt. Postmodum fecit instrumentum, & præparauit hoc modo cum uasis, uase terreo præterita cognoscuntur, æreo præsentia, uitreo futura. Disponuntur & alio modo sic, ut loco terrei habeas argenteum uas uino plenum, & æreum oleo, & uitreum aqua: & tunc in uitreo uidebis præsentia, in æreo præterita, in argenteo futura. Si igitur uolueris inspicere præterita, pone primum uas æreum, secundũm uitreũ, tertium argenteum: si uerò præsentia scire uis, pone primũ uas uitreum, secundũ argenteum, tertium æreum: si futura, pone uas primum argẽteum, secundũ uitreum, tertium æreũ: & postmodum inspice tertium, deinde secundum, deinde primum, & fac ut lux cadat secundũ ordinem inspiciẽdi: si uerò uas

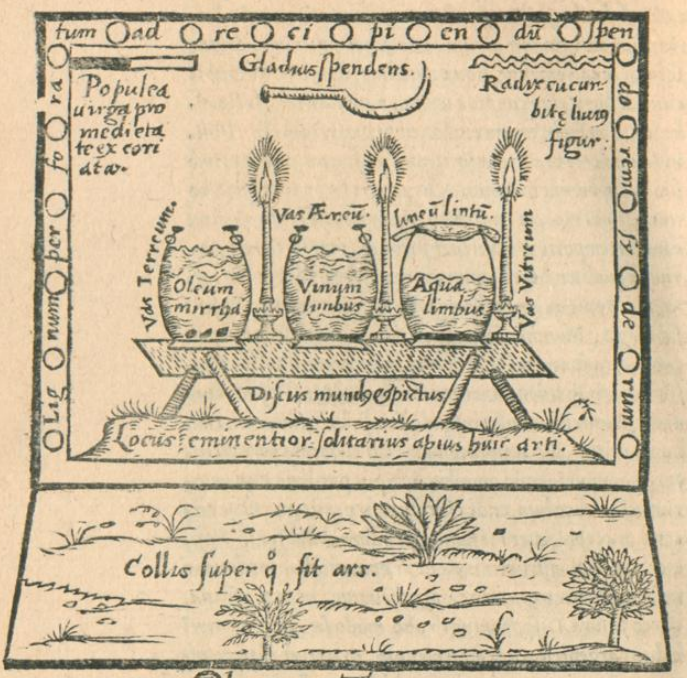

Planum Terræ.

uerò uasa sint terrea, uitrea, & ærea, obserua ordinem in præterito secundum liquores hoc modo, primum sit terreũ, secundum æreum, tertium uitreum, ut in figura, & sic de alijs uidendis: in futuro antè pone uitreum, secundum æreum, tertium terreum: & in præsenti pone æreum primũ, uitreum secundum, & tertium terreum. Deinde obseruabis ut discus

ut discus sit uiridi colore pictus, & gladius sit ut illi, quibus uites putant: & in fundo uasis uitrei sit limbus ex uitro claro, & in fundo argentei lapis onychinus, & in æreo limbus ex uiridi uitro, & in terreo myrrha in fundo uasis, & uasa sint ualde munda, & uitreus sit coopertus panno lineo, albo, mundo: & quando operaris cum terreo, non operaberis cum argenteo, nec econtra. Itaq; debent esse tantùm tria uasa, & sit in loco aprico, & tempus sit ualde serenum, & fuerit iam per dies tres antè, & in die operare cum Sole, & in nocte cum Luna, uel cum claritate syderum: & sit ibi silentium magnum, & operator totus candido uestitus, facie autem & capite rubeo serico, uel lino, totus uelatus, ut tantùm oculi appareant, & sic omnia splendeant in nocte cum rubedine, & in die cum candore. Et si tempus etiam sit uernum, spargantur flores candidissimi diuersarum specierum, & in die operamur etiam cum uase ligneo loco terrei, & liquores sint lympidi, & mundi, & ponitur liquor uini, & non uinum: & fortè intelligit per liquorem uini, uinum ualde clarum, aut aquam uitæ: quòd si non habeatur uini liquor, ponatur aqua quæ pluit sine tonitru: & scias quòd nulla uasa debent esse plena, minus tamen uitreum, quòd debet esse tantum plenum medium aqua, ut res etiam in uacuo appareat, & in uitreum uas aspicies à latere, quia coopertum est, & in reliqua à superioribus: & dixit, si uasa terrea, & ærea, & argentea essent perforata, ut melius possent lumen excipere, non essent malum: & talia uasa debent esse lato orificio: uitreum autem non refert: in aqua autem uidetur umbra rei, in oleo figura, in uino res ipsa: & ita compleuit hanc delusionem. Post hæc declarauit tredecim experimenta, & sunt hæc:

Primùm, inuenitur herba in uimbus Indiæ, quæ habet folia

folia tria, sed cùm ponitur in aqua, non habet nisi unum, id est, non uidetur: hæc refert Deum, qui cùm trinus sit, cũ tamen ponitur in aqua, quæ est intellectus considerantis, est tantùm unus.

Secundùm est, si quis miscuerit sudorem quatuor passionum à quatuor humoribus factarum cum terra, ita quod coadunetur, deinde scribat nomẽ bestiæ, aut hominis in ea, tuncq́ proijciat nomen illud in terram, uidebit imaginem illius, cuius imaginem scripsit.

Tertium, si acceperis uas æreum, & scripseris cum auro & equi sanguine hos characteres: ✠ D ᴬ ᴬ X X, uel hos ✠ ꝏ X X dicendo Comitog: donec uelis illud agere, deinde impleas uas semine papaueris, & proieceris super ipsum thus, apparebunt ibi milites diuersi generis, qui præliabũtur sub quacunq́ forma qua uolueris, nec desinet tale prælium donec semen proieceris: dicitq́ quòd hoc est experimentum Bellerophontis.

Quartum, quòd si impleueris uas argenteum aqua, & inspexeris in ipsum cum lumine candelæ, in radijs Lunæ lucentis cum cultro lucido, à quo in aquam lumen resplendeat, dicit quòd uidebis figurã eius cuius uis. Et nota quòd in tribus uasis descriptis in figura est appositus cultellus splendens, quia in illa operatione oportet ut radij Solis, aut Lunæ cadant super gladium, quem in manu dextra teneas, & ab eo in ipsum uas in quod inspicere uis. Obserua secundò, quòd expectes lumẽ syderum per foramina: & hoc quia non cadet super tria uasa simul, & facies tua sit uersa secundum positionem circulorum in parte Solis, aut Lunæ, aut stellarum in sua medietate, uel quarta. Obserua tertiò, ut candelæ sint positæ ante uas uersus lignũ, unaquæq́ ante suum uas, inter lignum & uas, prima & secunda inter primum &

mum & secundum uas, & tertia inter secundum & tertium uas: & primum uas pro nunc appellat uas, in quod primò ingrediuntur radij Solis, uel Lunæ, uel stellarum facientium umbram, ueluti Luciferũ & Pleiades. Obserua quartò, quòd populea uirga est illa, qua circulus designatur, & quæ indicat uisa in uasis, & quæ ponitur ad pedem uasorũ super discũ, ita ut pars excorticata sit uersus uinum. Quintò & ultimò obserua, quòd radix cucurbitæ ponitur super discum, & ipsa adijcit facilitatem, & uelocitatem propter naturam suam.

Quintum experimentum est, ut seces radicem urticæ, & pulueriza, & pone eam in uas æreum & sit paruum, & fac super ipsum has literas: rex, ce, cor, cor, bon ueul thened, marac. Vel sic: exceco corbonet: & habeas inde chalcedonium lapidem: quicunq; præsentes aderunt, rem uidebũt quam nominaueris.

Sextum experimentum est, accipe scyphum uino plenum, & cum sapphiro describe hæc signa, & expone Soli, in quacunq; re quam interrogaueris, si ferueat, malum: sin autem paulatim exierit, bonum: si igitur de uita interroganti ferueat, morietur.

Septimum experimentum, accipe cornu cerui, & in eo aqua pleno fac hos characteres & pone ad Solem: si rumpitur, res malum habebit exitum: si aqua exit, bonum.

Octauum experimentum, accipe laminã plumbi rotundam & concauam, & imple eã aqua, & pone ad radios syderis, & uidebis sicut in uitro interrogatorum, speciem.

Nonum, habeas in ore topatium cum folio abrotani, & persequere feram donec eam uideas, & subitò expue

quod

quod habes in ore, in pannum sericeum, & liga eum firmiter, & proijce uersus feram, dicendo alta uoce, Grabaton, ulion, adonai: & hoc ter, nec fera se mouebit à loco in quo eam uidisti.

Decimum, circa uasa tria quæ sunt, æreum, uitreum, terreum, pone imaginem masculinam iuxta terreum, & nomen masculinum in uase uitreo: & fœmininum in terreo, & uidebis quodcunq; uolueris de masculo, uel fœmina, cuius nomen in uas imposuisti.

Vndecimum, fac imagines ex cera cum capitibus uacuis, unam masculineam & aliã fœmininam, & pone aliquid de sanguine humano super eas, & imple capita earum seminibus papaueris, & proijce unam in terram, aut ambas, & apparebũt tot homines, aut fœminæ quot sunt semina sparsa, qui uel quæ uidebuntur facere imperata tua.

Duodecimum, in his qui cadunt morbo caduco, fodiunt locum primi casus, & imponunt tres clauos profundè, donec omnes cooperiantur à terra & non appareant, & nominant nomen eius qui patitur, & sanatur.

Decimumtertium exprimentum inuocationis tale, accipe uas terræ in modum nucis magnæ, & claude ibi aquam, & scribe hæc signa ibi 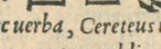 : deinde ponat uas in sole, & dicat hæc uerba, Cereteus ualidus, cereteus obidus, cereteus pessimus, cereteus caldius, uel medius (in alio exemplari, cereteus omnis, cereteus similius) deinde interroget de quacunque re uoluerit, responsum habebit. Hæc ille:

Quid nam stultius excogitari potest, ut quod Nero tanta impensa, tot immolationibus, deductis ex Arabia magis, impetrare non potuit, hic quatuor uerbis simplicibus ostendere promittat? Ego siquidem aliena scire daretur occasio,

crederem

crederem non homines, sed mortales deos illos fore appellandos. At si dæmonum studio id fieri potest, adhuc nõ laudo: nihil minùs nunquam tales uidi, nec aliquem grauioris iudicij uidisse legi, sed errorum omnia plena sunt, quandoquidem inopia infœlicitate, amentiáq; cuncti laborare uidentur, qui his artibus, aut fidem, aut operam dant.

Post hæc etiam posuit uirtutes quarundam herbarum, quarum proprietas est ad expellendum dæmones, ad faciendum aurum, ad prolongandum uitam, usq; dum dixerit, Artesium uixisse annis 1025. ad suscitandum mortuos, deniq; ad omnia ea peragenda, quæ in solius Dei sunt potestate.

Hanc tamen historiam inueni in libro antiquo, pulcherrimis characteribus scripto, ex charta hœdina, quam pergamenam uocant. Et in eodem erant Euclidis data, quæ póstmodum in lucem prodierunt, sed uix post octoginta annos. Aderat etiam Campani liber de circulis, quem ego transtuli in opus perfectum, excogitatis rationibus arithmeticis. Cùm liber Campani exiguus esset ualdè & Geometricis solùm principijs inniteretur. Hæc uolui adiunxisse, quòd credam hunc librum olim alicuius fuisse existimationis. Aderant & multa alia, his quæ hîc scripta sunt absurdiora. Hæc negauerim his rationibus, quæ in principio huius libri sunt explicatæ, aliquem diuinando per hunc librum posse proficere. Quoniam quibusdam naturaliter indita est diuinatio, ut dictum est: sed & sensus aliquis artificiosus sub hac fabula latere potuit, quem ego hucusque non assequor. Volui tamen remissionis animi gratia, siue sit, siue non, inter tot seria hanc tam pulchram fabellam intertexere.